

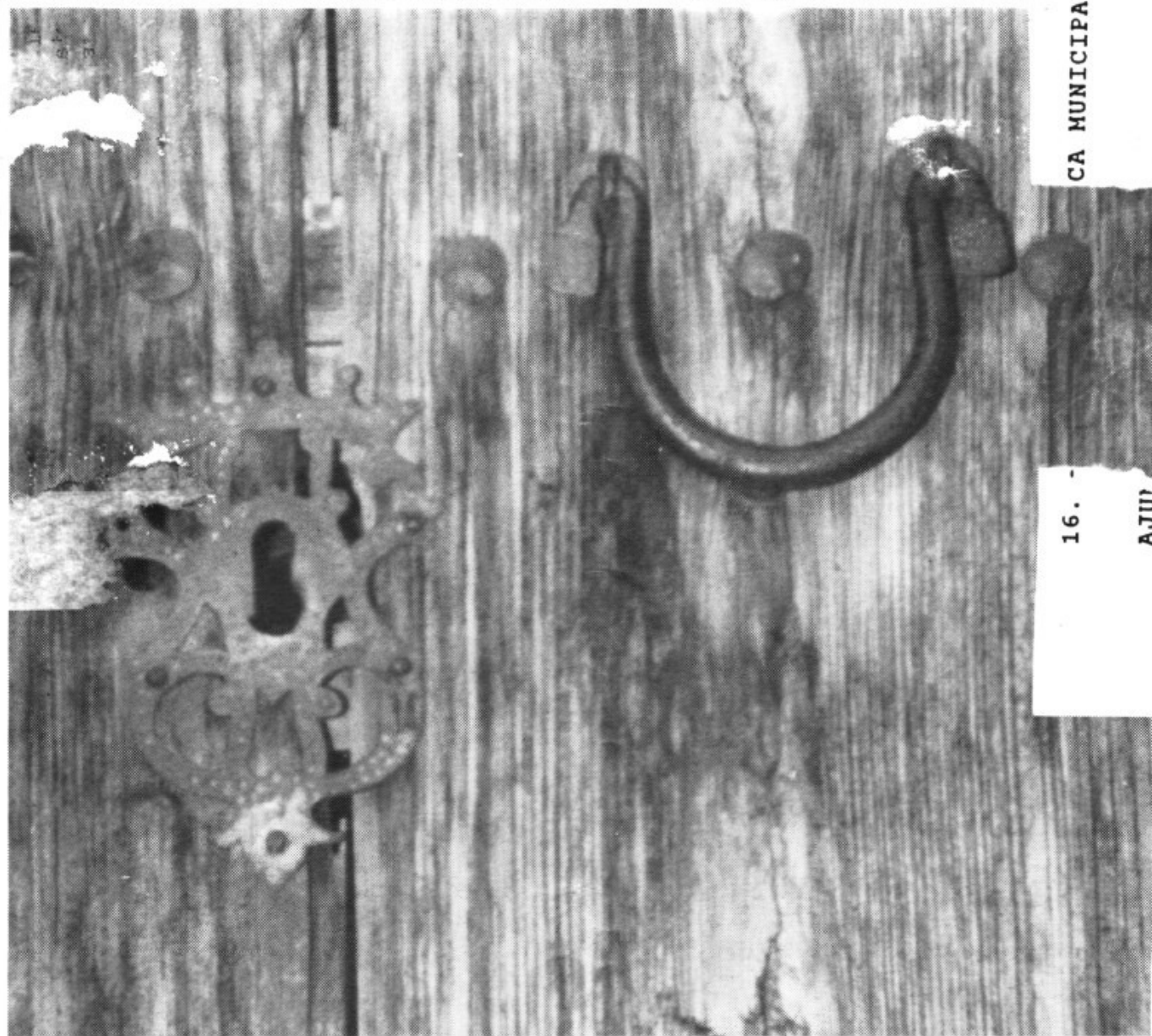

SA SELLA

SEGONA ÈPOCA N° 31 *** 125 Pts.
TARDOR 1993

Revista Informativa de Sencelles

CA MUNICIPAL

16. -

AJU

C/

er, 2

Editorial.....	3
La Batalla de Sencelles.....	4
Transvassament de l'aigua.....	6
Temps Enrera.....	7
De jove a jove.....	8
Música.....	10
Cartes.....	11
Imatges d'ahir.....	12
Mallorca i els mallorquins.....	13
Crònica campament escolania.....	14
Opinió.....	15
Teatre.....	18
Notícies fresques.....	19
La Balanguera.....	20
Residència.....	23
Cases i terres.....	24
Mancomunitat.....	26
Prepara't!.....	27

Impress a: **T** Tirrena S.A.
Pintor Juan Gris
Tel. 55 52 12.
Manacor

Revista Sa Sella
Carrer Antoni Maura nº 5
07140 SENCELLES

Fax: 591316

NOTA DE REDACCIÓ:

Els articles d'aquesta revista expressen únicament l'opinió dels propis autors.

La data màxima per entregar cartes al director o articles pel pròxim número de Sa Sella és dia 30 d'octubre.

Les cartes al director han d'esser identificables o signades.

Aquest número ha sortit gràcies a la feina de:

Francisca Llabrés Vallés
Tomeu Morro Oliver
Simó J. Garau
Maria Florit Amengual
Jordi Caldentey
Damià Perelló i Fiol
G.C.V.
Joan Florit Horrach
Joana Ferragut i Fiol
Pere Llabrés Fiol
Maria Vich
Pep Vallés
Francisca Llabrés Vallés
Guillem Mut i Llabrés
Bartomeu Mut

Sa Sella està adherida a la Coordinadora en defensa de les aigües de Sencelles.

Dipòsit Legal: PM 400-89

TELEFONS D'INTERÉS

Ajuntament.....	591016
Apotecaria.....	591542
Ambulatori.....	591596
Ambulàncies.(Inca).504515	
Avaries-Gesa.....	590700
Bombers.....	085
Ca ses monges.....	591567
Quarter G. Civil...	591017
Urgències G. Civil....	062
Escola Can Bril....	591653
Urgències Insalud.....	061
Poliesportiu.....	591038

100 ANYS
DE
MIRÓ
ILLES BALEARS

Editorial

"EL SASTRE PAGA PEL TIXADOR"

"EL SASTRE PAGA PEL TIXADOR"

Ja ho sabien els nostres padrins quan havien de pagar es malfraig fet per un altre, "el Sastre paga pel Tixador". I avui passa igual; els sencers, llubiners, murers, poblers, binissalamers, taujants, inquers, sineuers i tots els altres pobles d'es Pla, haurem de pagar amb sed tot l'abús que fins ara han fet amb l'aigua els ciutadans de Palma i Calvià. A damunt si ens hi fitxam, resulta que els minicipis rics són precisament els que per culpa seva les màquines ja són al Pla per endurse'n l'aigua.

Mentre els polítics no es concienciïn bé del Problema, els sencers i demés habitants del pla pagarem els tets romputs, quan de fet no en tenim cap culpa, ja que el poble pagès sempre ha estat concient del valor de l'aigua i l'ha sabuda aprofitar i estalviar al màxim; sinó basta mirar quants elements formen part d'aquest estalvi: canals, aljubs, cisternes, molins, safareigs, etc...

Mentre no es posi fi a l'especulació amb un bé públic i escàs com és l'aigua, el ciutadà de Palma i Calvià la seguirà tudant, es construiran més camps de golf, es regaran més gespa, Emaya seguirà cercant aigua de pous privats de la zona Sencelles-Binissalem, amb una paraula, els doblers i l'aigua els tindran uns pocs i la sed la patirem molts i serem els que vivim a la Part Forana que també tenim dret a existir.

I encara com sempre s'ha dit: el Gros és sempre més fort que el Petit, no sempre acaba essent així, ja que aquesta publicació pot subsistir gràcies a l'aportació econòmica d'una ajuda per part de la Fundació Mossén Bartomeu Oliver, la qual ens ha estat ajudant durant l'any perquè poguem seguir fent cultura al nostre poble, ja que l'ajuntament de Sencelles no vol col·laborar en aquesta tasca i es vol seguir gastant els seus doblers (que al final són doblers de tots) amb altres qüestions que deven trobar són més importants. Des de aquí volem donar les gràcies a aquelles persones que encara confien amb nosaltres i intenterem no defraurar-los.

LA BATALLA DE SENCELLES

Molts de pics quan sentim parlar de grans batalles pensam que això és impossible que hagués pogut passar a Sencelles. El que resulta realment curiós és que el nom de Sencelles estigui lligat històricament a una batalla de l'edat mitjana. Aquesta és la narració de la lluita que els historiadors coneixen com a la batalla de Sencelles.

L'estiu de 1.450 va començar l'alçament dels pagesos de la part forana de Mallorca contra la ciutat. Les diferències no eren recents però la lluita va esclatar de nou amb violència per mor de les dures condicions d'un capbreu, ordenat pel rei Alfons V (1.416-1.458) el Magnànim, i també per intentar de canviar la correlació de membres que cada estament de la societat tenia al govern de l'Illa.

Un capbreu era un reconeixement exprés de les obligacions que tenien els que conraven les terres (amos) envers els que les posseïen (senyors), per evitar que les obligacions dels primitius contracte no prescribessin.

Els pagesos varen assetjar Palma en tres ocasions i l'enfrontament va durar fins l'estiu de 1.452, en que Francesc d'Erill, enviat pel rei, els va derrotar en una batalla just al nord del nostre terme de Sencelles.

Aquest alçament anomenat Revolta Forana, fou en realitat una lluita de classes que enfrontà per una banda a pagesos forans i menestrals de Ciutat i per l'altra als cavallers i mercaders de Palma, que eren una classe rendista i privilegiada.

El fet puntual que va encendre les ires dels pagesos fou la capbreuació de les seves terres que va fer el rei Alfons V l'estiu de 1.450 a la seva cort de Nàpols.

Ciutat va esser assatjada tres vegades pels forans, que tenien com a dirigent més destacat en Simó Ballester, alias Tort, pagès de Manacor, que participà des del començament a la Revolta Forana, i que juntament amb Jaume

Nicolau i Bartomeu Moner representaven la línia més dura i radical a les reivindicacions.

Les negociacions pacífiques tant a Mallorca, com a Nàpols no tenguere èxit. També fracassà l'intent que va fer el lloctinent de Mallorca Jaume Cadell, de destruir per la força la revolta, ja que amb la seva derrota va fer patent el poder de la rebel·lió i consolidà la figura de Simó Tort com a cap polític i militar.

Devant la impossibilitat d'acabar amb la revolta mitjançant les forces existents a l'Illa, Alfons el Magnànim envià quatre nauss de guerra amb els temuts, Saccomanni soldats aventurers italians, a les ordres del virrei de Sardenya, Francesc d'Erill i de Centelles, nomenat lloctinent general de Mallorca.

Els saccomanni italians eren un autèntic exèrcit mercenari que estava format per uns mil soldats d'infanteria i per quatre-cents cavallers armats. Arribaren a Palma entre els mesos de juny i juliol de 1.452, on el seu nombre va esser reforçat amb uns dos mil ciutadans.

Pel que fa a les forces dels forans, durant el tercer setge de Palma ja comptaven amb aproximadament sis mil homes, encara que mal equipats i pitjor armats.

En començar la campanya, Erill es va dirigir cap a Inca on s'havien atrinxerat els forans partidaris de Simó Tort. Els envià un missatger amb l'ultimàtum per que es rendissin. Els revoltats contestaren tirant l'emissari dins una sitja.

Com que ja s'havia fet tard el virrei manà a les seves tropes que es retirassin a Sencelles, on passarien la nit per atacar Inca l'endemà. Els forans quan veren aquesta retirada, tàctica, es pensaren que l'exèrcit reial fugia acovardit davant ells i sortiren a perseguir-lo, atacat la reraguarda, però de cop, els saccomannis i ciutadans es recompongueren i plantaren cara als que ja havien fet sortir dels seus amagatalls.

Així va esser com el 31 d'agost de 1.452 s'enfrontaren les tropes

reials amb les foranes a Sencelles. Les tropes del rei més audaces i experimentades derrotaren sense problemes als forans, dels quals més de vuitanta pagesos varen esser capturats i penjats als arbres de la contrada.

La tècnica superior dels saccomanni s'imposà a l'escomesa dels forans. Aquesta derrota fou un cop mortal per a la Revolta Forana, ja que

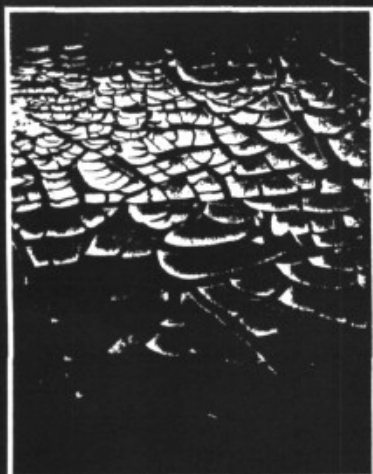
després de la batalla de Sencelles, uns tres-cents dirigents forans fugiren de l'Illa i uns dos-cents més es retiraren a altres indrets per resistir abans de que fossin empresonats i executats.

Una vegada que tot Mallorca estigué baix del poder dels saccomanni, continuà pels pobles la detenció dels pagesos més caracteritzats en la lluita, ja que vençuts a la batalla de Sencelles, patiren una llarga i ferotge repressió a base de multes, indemnitzacions, saquejos i execucions.

Aquesta és la història d'una batalla que duu el nom del nostre poble on encara hi ha una reminiscència que ha quedat d'aquell fet històric: avui encara hi ha un camí prop de la carretera que va de Sencelles a Inca que es diu el Carreró de sa Batalla, situat entre Ca sa Monja i Ca' Amer, ja dins el terme municipal de Sencelles.

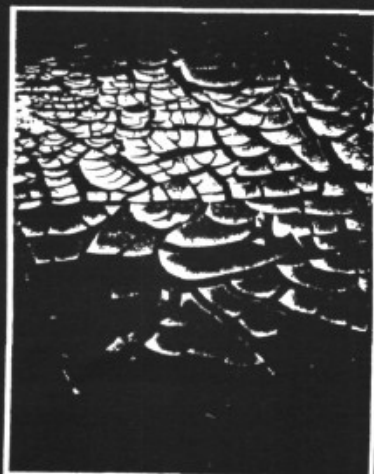
Joan Florit

**MIRAU PRIM
AMB L'AIGUA**

EN QUEDA POCA

**CONTROLE
EL CONSUMO
DE AGUA**

QUEDA POCA

TRANSVASAMENT DE L'AIGUA:

Unió Mallorquina manifesta la seva oposició al transvasament de l'aigua de sa Marineta per abastir els ciutadans de Palma i de Calvià ja que considera que abans d'envestir obres de captació de nous recursos hidràulics és necessari dur endavant una sèrie de mesures referides a normatives legals o mesures de gestió.

El passat dijous 23 de Setembre, la Presidenta d'Unió Mallorquina es va reunir amb la Coordinadora d'Aigües de Sencelles i Llubí; i varen arribar a un acord conjunt que compren les següents mesures:

- * Reducció de pèrdues a la xarxa de distribució d'aigua potable (en alguns municipis superen el 50%). En el cas de Palma les pèrdues suposen un percentatge d'un 24%, la qual cosa significa uns 9 HM3 anuals, molt més del que es podria reconduir de sa Marineta.
- * Reutilització de les aigües depurades. Això significa un millorament del funcionament de les depuradores creant un tractament terciari de l'aigua amb l'objectiu d'aprofitar-se per jardins i per recàrrega.
- * Creació d'un organisme públic d'abast insular pel subministrament de l'aigua a totes les poblacions.

- * Realització del preceptiu projecte de conduccions de l'aigua amb les corresponents informacions públiques i estudis d'impacte ambiental.
- * Impedir el canvi d'ús de concessions agrícoles per a proveïment d'aigua a Palma, ja no només per la seva il.legalitat sinó també perquè pot suposar un increment de les extraccions d'aigua.
- * Redacció d'un estudi seriós sobre l'aqüífer Llubí-Muro. És fonamental tenir un bon coneixement del medi geològic i de l'evolució dels nostres aqüífers.
- * No autoritzar nous camps de golf en zones que no tinguin recursos propis d'aigua i obligar a regar els existents amb aigua provinent d'estacions depuradores.
- * Realització d'una decidida campanya seriosa de sensibilització i educació ciutadana destinada a estalviar aigua i racionalitzar el seu ús.
- * Les restriccions temporals poden ésser una solució urgent per evitar la salinització de l'aqüífer.

TEMPS ENRERA

L'ISLAM A MALLORCA (II)

El penjant d'Almallutx.
(Aus menjant els fruits de l'arbre de la vida).

El fet relatat provocà una dura repressió per part de l'emir de Còrdova, Rahman II, el qual envià una flota de càstig (848) que s'apoderà de moltes riqueses i captius.

Tanmateix va continuar la independència dels habitants de Mallorca els quals, acordaren enviar una ambaixada a l'emir per demanar-li perdó. Abd al-Rahman II, els obligà a renovar el tractat, però es va negar a tornar-los el botí.

Onze anys després l'Illa fou assolada i devastada pels normands, expertíssims mariners d'Escandinàvia dedicats a la pirateria. Per tercera vegada en cent cinquanta anys es produïa una nova i tremenda depredació.

Tots aquets esdeveniments prepararien la conquesta islàmica que, es durà a terme en temps de l'emir Abd Allah (902/903).

Encara els segles VIII i IX formen part d'aquesta època de la nostra història que anomenam segles obscurs per la manca de fonts documentals i arqueològiques.

Des que els bizantins foren expulsats de la Península pels visigots (624), Mallorca restà con una terra excessivament llunyana dins l'Imperi d'Orient, perdent la seva importància estratègica.

Sabem que després de la primera gran ràtzia (707/708) Abd Allah se'n dugué a Africa els "muluk" (reietons) de Mallorca i Menorca amb els quals suposam que havia firmat el tractat ja esmentat.

Els habitants de l'Illa eren cristians, encara que és difícil saber fins a quin punt ja que en aquest temps és un fet constatat la pervivència del paganisme dins el món rural occidental.

Les contínues invasions i saqueigs, paral·lelament al descens de població, havien reduït al mínim la població mallorquina que, per ventura, ja havia començat un procés lent d'islamització motivat per l'arribada a l'Illa de grups berebers procedents dels territoris d'al-Andalus. Els berebers, fugint d'aquestes lluites, s'havien desplaçat cap el Llevant; pel que no seria gens estrany que haguessin arribat també a les Illes.

Maria Vich

De jove a jove

CORRESPONSAL SA SELLA

L'entrevista que avui vos presentam va de llibres, tenim amb nosaltres a na Catalina Maria Aloy i Gual ella és estudiant de Filologia Catalana i actualment la nostra bibliotecària.

Quin temps fa que t'encarregues de la biblioteca?

Per maig va fer un any

Per la gent que encara no ho sap quin dies tens obert?

De dimarts a divendres de 6h. a 8h.

Consideras que dins Sencelles hi ha un gran nombre de gent que s'interessa per la lectura?

Sa veritat és que de cada vegada més són els nins els qui més s'interessen per la lectura ja que a l'escola i els seus propis pares els motiven a que llegeixin, això no vol dir que la gent major no disposi de llibres a casa.

Quins llibres podem trobar a la biblioteca?

Comptam amb un gran nombre de llibres de consulta perquè d'aquesta manera els allots puguin venir a fer deures ja que aquests llibres no es poden treure de la biblioteca.

Hi ha una gran varietat de llibres juvenils i infantils com a contes, llibres de manualitats i altres.

També n'hi ha de literatura catalana, castellana, d'història, de música, de religió, de psicologia i altres.

A més arriben periòdicament una sèrie de revistes de diversos temes com Ajo Blanco, Claves, Leer, De libros, Perfiles, Alimara, Minusval...

Per quina lectura es decanta més la gent, per la castellana o la catalana?

Els lectors més joves trien el llibre que més els agrada sense fixar-se si són en català o en castellà.

HORARI DE BIBLIOTECA:

DIMARTS

DIMECRES

DIJOUS

DIVENDRES

6 a 8h. horabaixa

Voldria afegir que la gent que s'interessa per la literatura llegeix més la catalana, encara que a la biblioteca n'hi ha més de castellana.

Creus que als infants els han de motivar a llegir?

Si, és molt important que de petits s'acostumin a consultar llibres.

Que hi afegiries o llevaries a la Biblioteca?

En primer lloc la traslladeria a un lloc més espaiós ja que és molt important que hi hagi

molta claretat i espai; en quan als llibres seria interessant que hi hagués més estanteries i més lloc per poder classificar-los millor ja que així com està ara això no és possible.

Aquesta biblioteca no reuneix aquestes característiques, això fa que es tudin molts de llibres degut a la humitat.

Es respira més un ambient d'arxiu que no de biblioteca la qual cosa fa que la gent no es motivi a venir-hi i el que fa es dur-s'en els llibres a caseva.

A més de l'afició que tens als llibres, quines altres tens?

M'agrada molt la música encara que no tota, no, soport ni el rap ni la discotequera.

Quin llibre ens recomenaries?

FRIDA KAHLO de na Rauda Jamis. És una biografia de la gran pintora mexicana Frida Kahlo que malgrat la seva greu malaltia va lluitar apassionadament per a viure.

Perquè et decantares a estudiar Filologia Catalana?

Des de fa molts d'anys ja pensava d'estodiar-ho, ho tenia molt clar no vaig dubtar mai d'estudiar una altra carrera.

Ja a 3er de BUP en comença a agradar molt més la literatura catalana que la castellana, a aquesta la trobava molt avorrida.

I com sempre, la nostra pregunta obligada, que penses de Sa Sella?

Pens que dins un poble petit està molt bé poder tenir una revista local, i que és molt important obrir les portes a tot el que significa cultura.

Tothom n'havia d'estar ben content ja que encara que no ho paresqués, du molta feina i la gent que la fa hi dedica molt del seu temps lliure, el que manca és saber-ho apreciar.

Acabam aquesta entrevista tan interessant amb na Catalina donant-li les gràcies per la seva amabilitat i per el cafetet i la coca "pujada" tant bona que ens ha oferit.

Gràcies Catalina

MUSICA

Aquesta és la història de dos grups d'amics que flipen escoltant los 40 "anormales" i volien lligar tant com N'Alejandro Sanz.

Uns eren de Catalunya del poblet més llunyà de la civilització que et puguis imaginar.

L'altre grup era de Mancor o Manacor no m'enrecord, però tenien una cosa en comú: volien ésser de lo més "Guai".

Crearen els seus respectius grups musicals i començaren a fer versions de la basura o fems? que els hi donava en Fernandisco per berenar i sopar.

Però heu de creure i pensar i pensar i creure i pensar que allò anava bé. Sa gente passava d'ells. Els catalans mirant la TV3 varen veure que el que havien de fer. A la Catalunya de Jordi Pujol t'has d'apuntar a la sopa boba institucional perquè això del rock català dóna més duros que el tele-cupón. Si senyors, el govern autonòmic català està disposat a fer qualsevol cosa perquè els seus ciutadans més joves es normalitzin, encara que això suposi crear uns borregos de nul·la idea musical. Amb molt poc temps ja havien gravat un disc a "barretina records" i havien col·laborat a uns grans recopilatoris de rock catalino com "el pep i la pepa".

No s'aturaven d'anar als instituts a deixar-se veure per la joventut que ja aprofitava per treure dues senyeretes i llençava dos crits d'independència. Els nostres amics no s'ho podien creure, eren tant famosos com L'Alejandro Sanz i tot perquè en Jordi Pujol vol una joventut que escolti "rock en català".

Però i el grup mallorquí que es va fer d'ells? Molt fàcil. Deixaren de cantar en castellà i crearen un parell de cançons cutre-patriòtiques de pa amb olis nacionals i balangueres rock.

Allò va anar collonut, a Catalunya quan vegeren que la seva illa també hi havia rock català digueren que bé! els passajaren per Catalunya i això ajudarà a que cada dia en surtin més i cada dia siguem més germans. Mallorquins i catalans, catalans i mallorquins apuntats a la sopa boba institucional. I colorín colorado...

TOMEU MORRO

CARTES

AIGUA SI ; AIGUA NO

En aquest poble juntament amb qualcun altre com per exemple Llubí, segons diuen les persones enteses en la matèria tenim unes reserves d'aigua bastant considerables. Ara bé, fins fa uns anys l'home vivia més en consonància amb les lleis de la Natura, i els que ara temen una certa edat (de seixanta any per amunt) ens enrecordam que en l'hivern pluvia molt, prova d'això és que podem recordar que devers el mes d'octubre molts d'anys devallava el saragall de Son Amora que passava molt prop de Leià, en aquell llogaret s'hi podien trobar dues basses a les quals hi havia aigua tot l'any.

Podem recordar l'aljub de Leià que estava ran de la carretera d'Algaida i que feia cantonada amb el camí dels Inferns. A més hi havia la bassa de sa Llentia i molt més prop del poble qui és que no recorda la bassa de Son Pou. A aquestes tres basses hi havia aigua tot l'any.

Llavors hi havia els torrents com el del camí d'Inca, el de s'Estorell i el de Pina que cada any corrien al manco durant tres o quatre mesos.

Tot això ho dic perquè m'agradaria que la gent es fes càrrec de la situació i actuàs en conseqüència. Ara bé a què és degut aquest canvi?

Segons diuen les persones enteses en l'assumpte la culpa la tenim noltros, perquè hem contaminat i el que és més pitjor seguim contaminant.

A mi, sempre m'ha agradat que quan tenc una porta obrir-ne una altra i en aquest cas vaig a fer-ho.

Abans la gent estava més civilitzada i emprava unes energies autòctones, aquestes energies que eren naturals i barates. Avui les despreciam perquè n'hem trobades d'altres més còmodes encara que més dolentes. Jo considero i com més hi pens trobo que és així, la natura ha estat i és molt sàvia.

En aquestes matèries brutes anomenades petroli o els seus derivats, la natura s'en va cuidar de tancar-les a fi de que no fessin mal, i en canvi, ens va donar energies descobertes netes i regalades, però ningú hi tenia res a guanyar llevat de "l'humanitat sencera" ja que no s'hi podia fer negoci i hem referesc a l'energia solar.

Pel que estam veient per tot arreu hi ha un tant per cent molt elevat de persones que no es volen cuidar de res, llavors hi ha un altre tant per cent que du el "maneig". Generalment solen ésser poc escrupules i procuren defensar els seus propis interessos egoïstes, i de passada destruir-ho tot inclòs els seus íntims interessos vertaders.

Per acabar voldria donar els gràcies a totes aquelles persones que fan possible aquesta revista i a totes les altres les demanaria, pensau que vivim en un món que podria ésser que no n'hi hagués d'altre en totes les estrelles que veim on hi pogués haver vida com la que tenim noltros.

Estimem el nostre món, estudiem energies alternatives, domem una sortida guapa a la situació actual. Sortiguem dels passotismes i la despreocupació, estimem les noves generacions i no les duguem al suïcidi ni a la desesperació. Si així ho feim estarem contents noltros mateixos.

Moltes de gràcies.

G.C.V. DNI 41274827

IMATGES D'AHIR

Sa Plaça a principis de segle : com podeu veure, sa plaça ha canviat molt. Els arbres han canviat, manco el lledoner del cantó, aquest ha resistit tots es canvis que ha sofert es poble. Es altres no han pogut sobreviure.

Es rellotge de l'Església ha deixat de tenir una sola busca: ara ja en te dues.

Ses escales de sa rectoria i de l'església són prou diferents, però no manco agradables a la vista. Pot esser fins i tot són més originals que ses actuals.

I que m'en direu des cotxe ? No vos pareix meravellós ?

Aquesta imatge procedeix d'una antiga tarjeta postal de "Union postale universelle". En aquell temps es veu que Sencelles era un atractiu turístic digne d'una postal...

Fotografia cedida per Maria Vich

CLASSES D'ANGLES

- Tots els nivells
- Nins a partir de 5 anys, adults, conversacions
- Mestre d'escola nativa

Classes al c/ Església, nº 3
Teléfon 66-52-26

MALLORCA I ELS MALLORQUINS

Per Jordi Caldentey

Amb aquesta secció que encetam avui, l'autor vol divulgar una miscel·lània de comentaris i d'informacions referents a la realitat històrica o actual del poble mallorquí.

L'objectiu és fer arribar als ciutadans de Mallorca una partida d'informacions sobre les nostres arrels i el nostre present, el coneixement de les quals pot esser decisiu en aquests moments en què els mallorquins tenim l'ocasió de recobrar el sentiment de poble.

Ja estam que tan sols la voluntat col·lectiva determinarà, en el seu moment, amb quines altres comunitats formarem nació dins Europa. Els llinatges, l'idioma, la història, la cultura, la religió, l'economia, són conceptes que, tots sols, per si mateixos, no determinen la nació de què forma part una collectivitat humana si aquesta no els assumeix ni els transforma en sentiment de germanor i en voluntat de consolidar un cos nacional. Però perquè un poble decideixi lliurement quin sentit ha de donar a les seves característiques, històriques o actuals, que el diferencien d'unes comunitats i l'agermanen a unes altres, abans les ha de conèixer.

I aquestes característiques els mallorquins les tenim. Però mentres romanguin, com ara, estantisses, rànies, reblides de floridura, magatzemades dins arxius històrics, dins enciclopèdies, dins biblioteques, serà com si no hi fossin. Traquem-les a llum, espolem-les i divulguem-les sempre seguit per tota Mallorca, i els mallorquins podrem decidir, lliurement i amb coneixement de causa, quin sentit els volem donar.

Mallorca, avui

Aquest apartat es tractarà de comentaris breus referits a temes que estiguin damunt fulla, actuals i que ens afectin de prop als mallorquins.

Avui cridarem l'atenció sobre una informació que duia un diari de Palma dia 19 de març d'enguany, referida al famós 15% de l'impost sobre la nostra renda que ara el govern de Madrid sembla que vol amollar. Resulta que si aqueix govern deixava de dur-se'n tan sols un 15% de la nostra declaració de renda, l'any passat serien quedades a les Balears

10.413 milions de pessetes. Mentre que els doblers que ens concedí l'estat varen ser tan sols 7.259 milions.

Com veim, quasi tots els doblers que pagam amb impostos se'n van... i no tornen! ¿No comença a ser hora que els mallorquins reforcem i votem partits de ca nostra que estiguin disposats a reclamar allò que per justícia ens pertoca i a defensar amb les dents estretes els nostres interessos?

Els nostres llinatges

Poblacions on Mossèn Alcover troba el llinatge Alomar

ALOMAR

Aquest apartat, referit als nostres llinatges, adesiara sortirà perquè els mallorquins en coneguem el significat original i perquè vegem reflectida la seva extensió damunt el mapa del territori on es parla la nostra llengua. Si cap lector té interès en comprovar aquesta informació, pot consultar el diccionari Alcover-Moll i l'obra *Els llinatges catalans*, d'En Francesc de B. Moll.

ALOMAR (També escrit *Aloma*, *Alumà*, *Aulomar*, *Olomar*, i *Alomart*). Començarem amb aquest llinatge, que Mossèn Alcover va trobar estès per les poblacions que veim en el mapa.

L'origen del mot és germànic. (Alerta a confondre el mot, la paraula, amb les famílies que s'hi anomenen). Ve del nom propi *Aldemar*, que vol dir 'vell famós', i presenta la variant *Oldomar* en antics documents germànics. En els documents primitius de Catalunya, hi surten les formes *Ollomare* (any 894), *Aldemarus* (898), *Oldemar* (1003), *Ollomar* (1015), i *Ellemarus* (1032).

Enguany, el temps d'essplai o vacances per l'escolania de la Parròquia de Sencelles ja ha arribat i ha tornat a esser el casal de la Colònia de Sant Jordi, els dies foren 11,12 i 13 de setembre. Ens acompanyaren com l'any passat na Margalida "Renyina", na Maria "Lipa" i també s'hi va afegir na Catalina "d'es Camion". Sor Catalina Crespí era el cap de cuina, que com sempre ens servia uns menus deliciosos.

El bon temps encara ens va acompanyar ja que tots els dies poguerem anar a la platja.

el primer vespre hi va haver uns jocs que organitzaren en Guillem Zuázaga i en Jordi Llabrés. Aquests jocs ens ompliren una vetlada molt agradable. El segon dia, el dissabte, que era la jornada més llarga, la poguerem aprofitar bé. El vespre anarem a fer una passatjada per la Colònia de Sant Jordi, després encara hi hagué uns jocs molt divertits.

Arribat ja el diumenge, de bon matí ferem la celebració de l'Eucaristia i més tard després d'haver dinat, els nostres pares ja vengueren a cercar-nos. D'aquesta manera D'aquesta manera l'escolania ha passat uns dies de convivències. I que l'any que vé Deu vulgui que poguem tornar a repetir-lo.

A SENCELLES MOS QUEDAREM SENSE AIGUA.

HO HEM D'EVITAR!!!.

PRL BÉ DEL POBLE

HI SOM A TEMPS.

APUNTA'T-HI!

publicitat

OPINIO

Si a un li demanen si està d'acord en que se'n duguin l'aigua cap a Palma la seva resposta potser No. Perquè ? N'hi ha que responen perque no. Aleshores la rèplica és molt senzilla. Cal transvassar-la perque si. Altres diuen perque és seva, perque suaren molt fent els pous i els costaren molts de doblers, però, la llei diu per contrari que l'aigua és de tots. Però de fet és per això que ens hi podem oposar. Per que és de tots i no sol dels ciutadans i calvianencs. Quan es feren els pous, es pagaren uns impostos que són uns drets adquirits per a no poder ser perjudicats, per tant, si el trasvassament ens perjudica no pot fer-se, ja que la llei ens ampara. Per tant sols es podrà dur a terme el trasvassament si aquest no ens afecta als nostres drets.

Per tant ni baixarà el nivell dels nostres pous ni la qualitat de l'aigua es veurà mancada per l'augment de salinitat, augment en definitiva de l'ió clorur (CJ-). De la mateixa manera que ningú, ni nosaltres ni l'administració poden perjudicar els usuaris. Aquests no poden fer amb la seva aigua, volum concedit per l'administració, el que vulguin, ja que la concessió és ben explícita. És refereix a un volum anual, un cabdal màxim d'extracció i un us concret, per exemple us agrícola per uns terrenys concrets presentats en l'informe o us urbà per una zona o nucli de població determinat. Un senyor que té una concessió per abastir Sencelles o Llubí o on sigui, encara que el seu pou sigui per abastiment urbà, no pot abastir Palma ni Calvià ni Santanyí, y molt manco si l'us dels seus pous és agrícola.

Això no és pot fer tant si aquest senyor és agricultor o descendent

del Rei en Jaume. La llei i la democràcia estan fetes per servir al poble, i el poble ha de reclamar que la llei es compleixi. La llei no diu que es puguin fer excepcions en cas de certs governants, de Palma o Calvià, hagin badat o hagin fet ulls cegs al problema de l'aigua o s'hagin excedit arribant més lluny en l'urbanització d'on podien. Si que diu però la llei que s'ha de vetllar per no perjudicar un aquífer, i nosaltres sols hem de demanar la llei i res més i vetllar que així sigui.

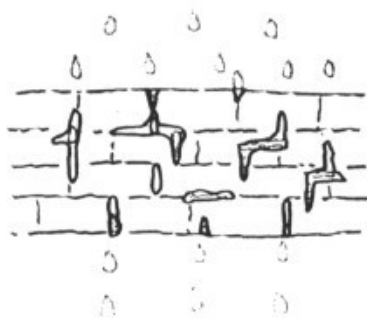
Però un ciutadà, profà en la geologia, que pot entendre per no fer malbé a un aquífer si gairebé no sap el que és i molt manco com funciona. Ara hem arribat al fil de l'article: QUE ÉS UN AQUÍFER I COM FUNCIONA.

Seré breu per no avorrir-vos. Mallorca, com la resta del món, està formada per més d'un tipus de roca, aquestes es disposen en estrats que de manera senzilla són capes o fulls d'un tipus de roca amb un cert gruix. Aquestes capes no són blanques ans s'han vist sotmeses a forces que les han conformades. Però això no ens importa. El que ens importa és com es comporten aquestes roques en front a l'aigua. Molt senzill, o la deixen passar perquè són poroses, es el cas de l'arena o el marès, en definitiva permeables; o són com l'argila que no la deixen passar, en aquest cas són impermeables.

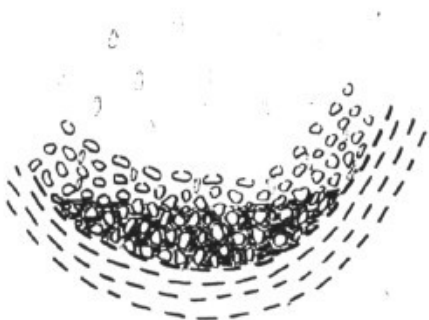

Permeable
(conglomerat
arenisca o qes)

(marès,
calçaria
dolomia)

Suposau-vos un conjunt d'estrats, conjunt de roques disposades en capes paral·leles i suposau que els estrats de la base són impermeables, argiles per exemple, mentre que a damunt n'hi ha que són permeables, marès o brescat. Ja per acabar les suposicions suposau-vos que tot el conjunt s'ha plegat formant com una gran teula panxa per avall. Ja tenim un aquífer, i és això precisament el que hi ha davall Sencelles.

Precisament el poble de Sencelles està situat a un marge d'aquesta conca, seria un marge de la teula; l'altre està a Binissalem, al

peu de la Serra. La panxa de la teula, que és el lloc on passa més aigua, és davers Biniagual. De per llarg la conca té una inclinació cap a llevant, o sigui cap a Inca. Mentre que cap a ponent acaba entre Santa Maria i Portol en què l'argila impermeable arriba a la superfície. A la part de llevant; entre el puig de Santa Magdalena i Costitx aquesta conca aboca dins una altra que acaba a l'albufera. La primera és la conca d'Inca-Sencelles i la segona la de Llubí-Muro. La conca de Sa Pobla és una conca lateral a la de Llubí-Muro, la qual tot i que en principi no té perquè haver-hi intercanvi d'aigua estan relacionades i allò que passi a una és propaga a les altres.

La part del poble que va de Sencelle cap a Lloret o Algaida en principi forma part d'un altre aquífer deslligat ja del nostre. Entre Sencelles i Lloret apareix una altra conca en forma de teula que s'inclina cap a Palma la panxa de la qual està entre Sencelle i Algaida, però això ja seria una altra història.

Aquesta història contada a la pàgina és la descripció d'un aquífer ben important per nosaltres. Els geòlegs no parlen de teules ni panxes, però no té més importància si ho heu entès.

COM ES MOU L'AIGUA EN UN AQUÍFER?

Es molt senzill, de la mateixa manera com ho faria en un safareig o un riu. Tendeix a ocupar la base de la conca i la superfície és horitzontal. Però hi ha una diferència i és que l'aigua de l'aquífer no es mou com una massa lliure sinó que ho fa entre els pors de la roca. Això fa que es desplaci molt més lentament. Per entendre-ho seria com un riu o un safareig que en comptes de córrer-hi aigua hi corrés mel. Ara ho explic: què passa

si en un safareig trec un poval d'aigua? Res, el nivell baixa un poc. I si fos mel? Queda un buit allà on ho he tret i a poc a poc la mel dels costats l'omple. Com correria un riu de mel? Com quan trec mel d'un pot mig buit en què he d'esperar lentament arribi al coll; correria, però molt lent. En hidrogeologia no es parla de viscositat com és el cas de la mel, sinó que es parla de transmisivitat que és un paràmetre que indica la velocitat en què es transmet l'aigua.

APLIQUEM-HO A L'AQUÍFER. QUÈ PASSARÀ SI UNS SENYORS ES POSEN A TREURE AIGUA A LES TOTES PER DUR-LA DE SENCELLES A PALMA?.

Que faran un buit que afectarà als seus veïnats ja que els baixarà el nivell per aquest buit en forma d'embut.

QUÈ LI PASSARÀ A L'ALBUFERA?

En principi res ja que l'efecte de buidat es mou molt lentament però al cap d'un temps, pocs anys, es començarien a sentir els efectes amb l'aggravant que encara que es paralitzàs l'extracció es seguiria produïnt per tot

el buidat que ve a darrera provocant una salinització irreversible.

I UNA EXTRACCIÓ DE LLUBÍ, NO TÉ EL MATEIX EFECTE?

Sí, però es pot controlar més fàcilment, ja que a Llubí la transmisivitat de l'aquífer és major. Per això, el temps d'afecció a l'Albufera és molt menor juntament amb el fet que la distància és molt menor i també pel dispositiu de control que s'ha instal·lat a Llubí que permet un coneixement de la conca molt millor.

LA XARXA DE CONTROL GARANTEIX QUE NO HI HAURÀ SALINITZACIÓ?

De la mateixa manera que posar-se el cinturó de seguretat no garanteix no matar-se en un accident cal anar alerta, la xarxa de control en sí no garanteix res. S'han d'analitzar les dades que donarà i actuar en conseqüència.

SI L'EXTRACCIÓ ÉS A LLUBÍ ELS SENCELLERS NO HEM DE PASSAR ÀNSIA?

Vosaltres mateixos, si es salinitza Llubí pot ser vendran a Sencelles i després a Ariany, fins i tot el prior de Lluc ha de passar pena de no rebre, ves a saber.

Damià Perelló i Fiol

TEATRE

El Grup de Teatre vol saludar i felicitar a tots els que fan possible que Sencelles tenguí una revista en el seu 10è aniversari
MOLTS D'ANYS !!!!!!!!!!!!!!!

Fer feina per a un poble és, molts de pics mal vist i mal recompensat, però el fet de que Sa Sella cumplesqui deu anys és una alegria i un símptoma de que amb esforç i dedicació tot és pot aconseguir.

El Grup de Teatre, malgrat que sigui l'entitat cultural més antiga que encara roda per dins Sencelles, també té amb enguany un motiu de celebració. L'any 1993 es compleixen deu anys, també, de la represa de les actuacions teatrals del Grup, després d'haver estat uns quans anys sense activitats. Fou en l'estiu de 1983 que amb l'obra "La Pesta" el Grup ressorgí amb força un altre cop seguint la tradició i el mestratge de tots aquells sencellers que generació rera generació havien representat l'obra de teatre "Santa Agueda" pel mes de febrer, durant segles.

És amb aquestes arrels enfonsades dins el passat de Sencelles i amb la joventut que caracteritza als actuals membres del Grup que seguim amb la tradició i el costum de les representacions i de l'ambient teatral a Sencelles. Enhorabona i endavant companys.

DEU ANYS DE REPRESA TEATRAL

1983	La Pesta
1984	L'amo de Son Magraner
1985	Es sogre de Madò Rosa
1986	Una temporada a Ca Sa Dida
1987	Es nirvis de sa neboda
1988	Ca'n Miraprim
1989	Un senyor damunt un ruc Mare d'un poble
1990	Una temporada a Ca Sa Dida L'amor venia en taxi
1991	Don Ventura veranea o les delícies d'un estiu
1992	—
1993	Mare d'un poble

i... l'any que ve l'obra més ...
nostra " Santa Agueda " gràcies
a la col·laboració de l'Ajuntament.

Programació Regidoria de Cultura '93

- Nadal i Els Reis ... res
- Sant Antoni ... res de res
- Santa Agueda ... cap exposició
- Sa Rua ... a la fi qualque cosa
- 27 de febrer ... nanai
- Sa Sella ... boca tancada, lletra esborrada
- Mort de Bartomeu Oliver ... i què va fer ?
- Centenari Miró ... de què va tot això ?
- Dia del Llibre ... teniem altres feines
- Sa Fira ... a l'atropellada i encara surti bé
- Casal de Cultura ... Ca'n Bum
- Sant Pere ... o és festa ?

- Sant Cristòfol... voler fer lluir na Faveta
- Ruberts... Es Jonc vetat
- Jornets... Es Jonc actuà a la fi

A tots dos llocs és veinats fan i paguen sa festa

- Mare de Déu d'Agost...walkitalkis, jornalers municipals, i un merder.
- Tot això no passaria si hi hagués menos política i més voler fer poble

No sé perquè continuar. Per això no ho paga tenir sou de regidor de cultura. Si no fos que les entitats i grups del poble per poder figurar es piquen entre elles per veure qui surt més no sé com li treurien les castanyes del foc. Gràcies grups, sense voltros no hi hauria mai res.

A la fi he trobat una utilitat en es colomer de sa Plaça Nova: que servesqui per jugar a futbol a cobro i de font coberta per domingueros que umplen garrafes.

Es domàs verd més gros el tenia don Nadal es metge' Li cobria tot el frontis.

En Barramot avisa: referiu cisternes adobau teulades, feis aljubs, no deixeu anar una sola gota cap al carrer. Jo ja ho he fet. S'aigo fora sal pujará de preu.

Decàleg per estuviari aigo

- Llevau banyeres i posau "barreños"
- Rentau-vos es cap un pic per setmana
- Regau ses carreres amb s'aigo des repassar
- Suprimiu ses beneides de Sant Antoni
- Senyau-vos en entrar a l'Església només amb es dit petit
- Buidau sa piscina municipal i feis-hi un jardí de cactus i abatzeres
- Regau es cossiols quan plou
- No renteu cans
- Feis net es cotxo amb un pedaç eixut
- i sobretot posau corrioles a cisternes, pous i aljubs.

Sencelles és Jauja: per tot congelen sous, pensions i redueixen personal i aquí: noves auxiliars administratives, celadores, jornalers, jardineros, piscineros, socorristes, policies municipals, enxufats per aquí i per allà... ¿ Quien pagarà ?...

Desde TVS han mostrat es llautó entre banderes verdes i pancartes no mostraren res de res.

Anant a Palma, just passat Son Sales hi ha un puig que hi ha surtit un agre de casetes. Deu ser per tenir més usuaris de s'aigo de fora vila ?. Tot va en direcció a Palma.

Es de s'oposició estaven dormits però gràcies a ses poalades de s'aigo de sa Coordinadora s'han desxondit.

LA BALENGUERA

"ON SE PENSEN
QUE NO HI PLOU,...

Palma i Calvià han de menester ara l'aigua que han anat tudant al llarg dels passats anys. Sabien que existia el problema de tenir poca aigua, però ells seguien construint a marxes forçades, fent-se rics a costa d'esgotar els recursos naturals. Ara no tenen aigua però, això si, han de seguir expandint-se, quan en realitat no poden. Solució: anar a Llubí i dur-se'n l'aigua cap a Palma.

Però l'aigua que hi ha davall Llubí, és la mateixa que Sencelles i la resta de pobles de la contrada, per tant, quan els llubiners quedin sense aigua, ballarem tots. Però, això a Emaya S.A., l'empresa que subministra aigua a Palma, li importa ben poc. El que li interessa al Sr. Cadenas, president de l'empresa, és que corri el màxim d'aigua pels comptadors i, com que sap que amb l'aigua de Llubí no en tindrà abastament, ja a fet comes per comprar aigua de pous privats de la zona de Sencelles i Binissalem.

Mai els sencers s'havien manifestat d'una manera tan clara i concisa, tan franca i decidida contra un fet tan transcendent i perillós com és el transvassament de l'aigua del Pla cap a Palma, com a conseqüència d'una mala gestió d'aquest líquid tan escàs. El més vergonyós de tot això és que haurien, els sencers, d'ésser escoltats per una gent que precisament, mirau per on, van ésser elegits per defensar els interessos del poble i en la única cosa que pensen és en vendre l'aigua a Palma.

Ara es demostren campanyes electorals arrolladores, promeses i més promeses incomplertes, despotismes, mentides subornaments, etc. i és clar, si s'aconseguia entrar dins l'Ajuntament, les ganàncies particulars amb l'aigua eren assegurades. De fet, tot d'una que el nostre Sr. Ventura es convertí en "batle", es montà un negoci dels seus amb la venda d'aigua. Un negoci que, amb l'excusa d'abastir unes 3600 persones d'una certa zona rústica del terme, (quan en tot el municipi els sencers oscil·lam sobre els 1700), a la llarga resultarà un projecte per treure aigua abastament com per connectar amb la canonada que vindrà de Sa Marineta quan a n'el Sr. Cadenas no li basti la de Llubí. Qui ho hagués dit mai que tot un batle posas en problemes un poble per tal d'arrodonir un negoci particular. El desenllaç final de tota aquesta trama resultarà ésser que els sencers patirem per manca d'aigua, els foravilans al quals els hauran posat l'aigua i hauran pagat l'acometida tampoc en tindran, ah! i això si, els problemes econòmics dels propietaris dels pous que vendran l'aigua, s'hauran acabat.

Estam davant un potencial cas de vertadera corrupció política si no s'hi posa remei abans que sigui tard. El que no sé és qui hi pot posar remei perquè, com s'ha vist darrerament, qui més pot intervenir en aturar el transvassament en el poble, no fa més que impulsar-lo. Segons el nostre Molt Il·lustríssim Sr. Batle "com més se'n duguin millor"; sembla que tot aquell que defensi que l'aigua no sigui transvasada li fagi nosa; va tenir l'oportunitat d'imitar als batles de

Llubí i Inca, aturant les obres de Sa Marineta i no ho va fer; té tot un poble que clama en contra d'un transvassament i ell envers d'escoltar-lo, escolta a qui precisament no és escoltador. La resposta a totes aquestes contradiccions la coneixem tots.

Perque la venda d'aigua a Palma no sigui tan escandalosa el nostre batle ens assegura que podem estar tranquils, que Emaya no pot entrar dins Sencelles a dur-se'n l'aigua perquè la concessió d'aquesta està en mans de les empreses Aguas Son Company S.A. i Aguas Término de Marratxí S.A., de D. Ventura Rubí i Servera i D. Fernando Dameto i Cotoner, respectivament. A bons sants comanam sa festa.

El que no explica per res el Sr. Batle, és que això no passarà mai gràcies a que serà tot a l'enrevés, és a dir, que aquestes empreses cercaran vendre l'aigua a Emaya a través d'una tercera que es diu SUEA S.L., i que és l'encarregada de comprar l'aigua al "pagesos" de la zona de Sencelles i Binissalem i fer d'intermediària entre aquests i Emaya.

Tampoc ens explicarà qui són aquests famosos "pagesos" que volen vendre l'aigua perquè el camp no els treu. Segur que ell els coneix, però no ens ho dirà. Tampoc sabrem quines garanties tenim els sencellers de no quedar sense aigua, perquè estudis tècnics sobre el trasvassament d'aigua de Sencelles a la vegada que de Llubí que ens agarenteixin el subministrament, no existeixen. Els possibles estudis sobre aquest projecte es resumeixen amb una paraula: especulació. Però una especulació amb un bé que és de tots i no d'aquells

quatre que intenten fer-se "rics" damunt s'esquena dels altres, venent una cosa que no és seva. Si no és així, que ens expliquin perquè per abastir les casetes de foravila, han de menester aproximadament uns 180 milions. I perquè, la canonada que empraran per això acaba a uns 500 metres de la canonada de Llubí, on quasi no hi han edificacions a les quals donar aigua. Per ventura ho hauriem de demanar al Sr. Ventura Rubí, que d'aquestes coses en sap més. Qui pagarà aquests milions per només abastir els polígons 1bis, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10 i 11?. Què serà com el carrer que preveu obrir a Son Company, que supòs s'urbanitzarà, que li hauran de comprar els solars i que a damunt el poble pagarà el carrer, ja que s'haurà d'incloure en els pressuposts municipals si es duu a terme amb tanta rapidesa com pretèn?. Que ens expliqui on són les 1257 ha. de reguiu que diu que hi ha en els polígons 1bis, 2, 3, 4, 5, 6 i 7, que té demanat poder regar al Consell Insular?

Està ben vist que al nostre primer tinent de batle li agraden els projectes estranys. És d'aquells que pensen que el contribuent és imbècil i que sempre consent tot el que li fan. És conscient de que la gent no està avesada a reclamar i a queixar-se i per tant mai obre la boca, mentre, ell va fent la seva. En definitiva, que aquí, sigui d'un vent o de s'altre estam ben enfangats. Per una part, si l'aigua de Sa Marineta se'n va cap a Ciutat d'una manera incontrolada, en patirem les conseqüències. Si a damunt, també s'hi afegeix la venda de l'aigua de pous privats, on és utòpic tot tipus de control i més si per enmig hi ha Emaya, veurem ràpidament com

els nivells del pous davallaran aleshores haurem de resar per que plogui, haurem d'omplir la cisterna i sobretot haurem de demanar responsabilitats a aquests "pagesos" tan espavilats.

Per de prompte, el nostre Ajuntament ja ha passat a formar part de la història de Sencelles, desgraciadament, a no ser que es refagi ben aviat amb molt mal peu.

Podria ésser ben bé que molts de sencellers no coneguessin aquesta rondalla, per això ja diuen que "on se pensen que no hi plou, no hi poden estar de goteres".

Bartomeu Mut.

RESIDENCIA**II DIADA DE GERMANOR**Residència Sor Francinaina

Dia 2 d'Octubre, per segon any consecutiu, la Residència dels nostres majors celebrà aquesta diada per fomentar la convivència i la germanor entre els residents i els que conviven i treballen en la Residència. Però també s'ha de destacar la gratitud cap al fundador Don Francesc Verd i Serra que morí a Sencelles dia 19 de Març de 1918 després de deixar tots els seus bens per constituir una fundació per ajudar als majors i persones de la tercera edat. Enguany s'acompleixen els 75 anys.

Aquest any hem visitat el Santuari de Cura, on celebrarem l'Eucaristia i durant l'ofertori reterem un senzill homenatge a Sor Isabel Pastor fent-li entrega d'una imatge de la Beata Francinaina, obra de l'escultora Remígia Caubet, com a gratitud pels seus anys dedicats a la Residència.

Al migdia compartirem el dinar en el mateix restaurant del Santuari de Cura. Tots ens desitjarem felicitat i que sigui per molts d'anys.

Simó J. Garau

CASES I TERRES**SON JORDÀ (1)**

Si revisam la història de la possessió de Son Jordà i els orígens de Ruberts comprovam que hi ha una especial simbiosi entre aquesta finca rural i la petita població que l'envolta. Sovint les cases de possessió afavorien l'establiment de pobladors prop d'elles i viceversa, com també succeï a Jornets o Cascanar. Els terrenys de la possessió s'extenen cap al Rafal i Judí; confronten amb les carreteres de Sineu, Pina i Lloret com també amb les terres de Son Ribes, Son Torrents i Son Ramis. El torrent de Pina que neix a Albenya transcorre també per les finques de Son Jordà.

És al 1558, gràcies a un plet entre Caterina Jordà i Joanot Jordà, quan es tenen les primeres proves documentals de l'existència de la possessió. Suposam que es d'aquest llinatge d'on prové el nom. A Campanet també hi ha una possessió amb el mateix nom, això no és d'extranyar perquè al segle XVI aquest tipus de denominacions (o sigui "ço és d'en" seguit del llinatge pertinent com a denominació substantiva) tenia un caràcter local.

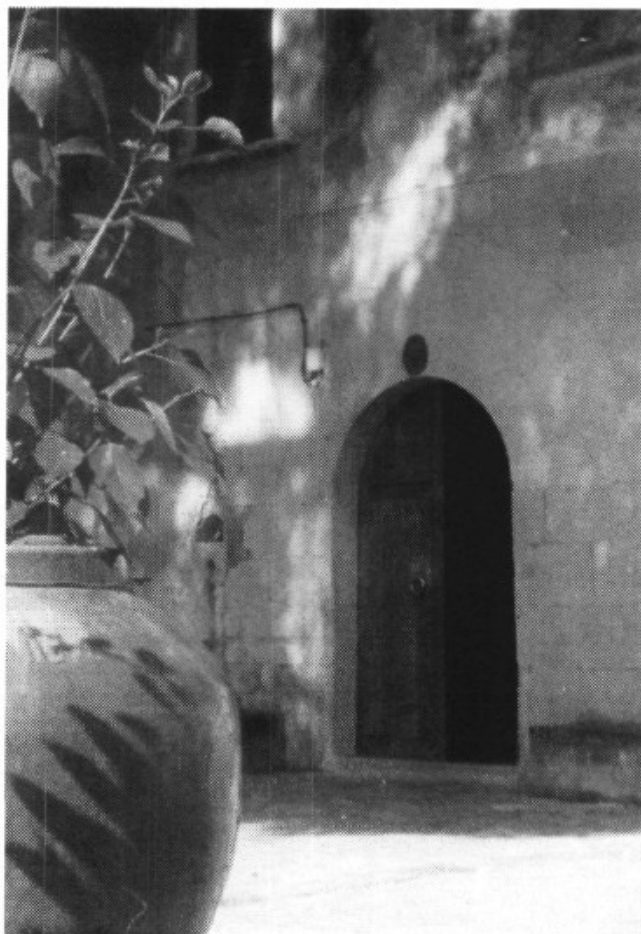
Quan la possessió era propietat de Sebastià Jordà cap al 1596, fou valorada en 2300 lliures i estava sota el domini directe de l'ardiaca de Barcelona. Després al 1689 passà a mans del senyor Francesc Antic (i es valorava en 1300 lliures). El mercader Jaume Sard Lledonet al 1742 n'era el propietari. Durant dos segles i mig la família Sard en mantengué la titularitat. L'any 1978 procedí a la seva venda i fou adquirida per la família Perelló, actuals propietaris.

La casa pairal dels Sard es trobava al carrer de la plaça de la draçana de Ciutat. Les cases de Son Jordà

eren la presència simbòlica del propietari a les seves terres i per suposat la presència del seu poder enmig de la societat de la zona.

Dins la vila de Sencelles també tenien una posada, situada al carrer Jaume Sard nº 5. Aquesta casa manté tant exteriorment com interiorment el seu caràcter originari i encara s'hi poden observar teules pintades, però això si, en molt mal estat de conservació. El nom del carrer prové d'un metge d'aquesta família molt apreciat a Sencelles.

Des d'aquí aprofitam per fer una modesta crida, ara que s'està redactant la normativa urbanística del poble, perquè es protegeixin aquestes poques mostres d'art popular que reste: teules pintades, portals, fioles de finestres, escupidors, etc.

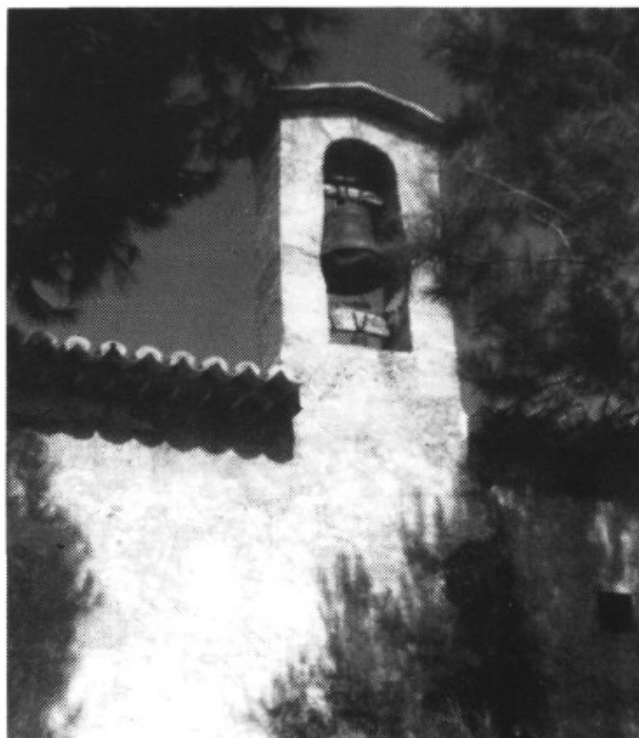
Tornant a Son Jordà, les seves terres tenen una extensió de 115 quarterades aproximadament i està dividida en nombroses finques i tanques: sa vinya nova, s'ametlerar, ses enclaves, es fornàs, es camp redó, sa garriga, cas peix, ses rotes, sa vinya, cas mostel, es pujol i es camp des pou.

Aquesta explotació agrícola - ramadera es dedicava sobretot a la vinya i al conreu del cereals. Extret de "Fontes Rerum Balearum" i com a títol d'exemple la collita de 1773, essent Antonio Parelló el majoral, fou de "60 quarteres de trigo, 13 quarteres candeal, 20 quarteres cebada, 60 quarteres avena, 10 quarteres habas, 3 quarteres y 3 barcelles de guixas, 2 barsillas garbanzos". Actualment hi ha garriga i ametlerar. Als sementers s'hi cultiva esporàdicament. Suposam que també hi devia haver uns grans horts que s'abastien de l'enorme safareig, ara en desús.

La façana principal de les cases, que sorpren per la seva horitzontalitat, mira cap al sud, i també està estructurada en tres cossos (d'oest a est): cas amos, cas senyors i el celler. No té la típica clastra tancada, sinó que és més bé una carrera oberta, on hi donen la façana de l'edifici mestre, porxades i estables a més del coll de capelleta de l'aljub. Un grandíols i esponerós pi dóna ombra a la carrera, l'era del jardí i als pedrissos que hi ha a cada costat del portal principal.

La façana, exceptuant el carenat de marès de la cantonada del celler, està arreferida amb morter de ciment, calç i terra, que eren els materials que solien emprar per amagar la paret d'e pedra i fang.

Les finestres tenen l'ampit motllura i estan enquadrades dintre d'un rectangle. Al primer pis estan

ben aliniades, en canvi a la planta baixa es reparteixen de manera capriciosa (fet que creim fruit d'una reforma).

A la cas dels senyors s'hi entras pel típic portal de marès redó. L'interior està molt modificat. De totes maneres la cuina conserva el seu aire genuí. L'escurador és d'una peça de pedra sencera maçada i buidada amb un cocó enfonsat. Està empotrat dins una paret, dins una espècie de capella, on s'hi troben els escudellers, culleres i petits utensilis per a cuinar i menjar. Al seu costat i damunt el gerrer s'hi troba un finestró amb esplandit. La biga de la campana es subjecta a les dues parets laterals. Aquestes i el moro estan ben emblanquinats. Algunes parts de la paret de la cuina estan enrajolades de ceràmica de terra cuita envernissada.

Continuarà al pròxim número.....

Maria Florit i Joan Florit

**MANCOMUNITAT
PLA DE MALLORCA**

BALEARS

RECOLZAMENT AL PETIT**I MITJA EMPRESARI**

El Govern Balear estableix unes ajudes en matèria de financiació a través del Decret 23/1989 de recolzament al petit i mitjà empresari balear, mitjançant l'obtenció de crèdits subvencionats. La Societat legitimada per recepcionar les peticions d'ajudes es ISBA.

ISBA (Societat de Garantia Recíproca), és una Empresa Pública de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears que du a terme una campanya informativa, d'assessorament i de captació de projectes empresarials als municipis del Pla.

La solvència i eficàcia de les societats de garantia recíproca està més que provada.

Actualment ISBA ja ha informat als empresaris d'Algaida, Montuïri i Porreres de les ajudes que es Govern Balear concedeix en matèria de subvencions, com a conseqüència de la declaració d'àrea de especial significació a la zona del Pla de Mallorca, a més d'assessorar sobre la financiació més adient a les seves necessitats.

Durant els propers mesos el servei d'informació i assessorament es realitzarà a la resta dels municipis de la Mancomunitat Pla de Mallorca, es a dir, a Ariany, Costitx, Lloret de Vista alegre, Llubí, Maria de la Salut, Petra, Sencelles, Sant Joan, Sta. Eugènia, Sineu i Vilafranca.

Es poden acollir a aquestes subvencions creditícies avalades per ISBA S.G.R., totes les empreses, de tipus comercial o industrial, que necessitin un crèdit bancari i en conseqüència l'abaratiment del cost financer, contant sempre amb la bona viabilitat de l'operació.

Per tal de conèixer la tasca que es realitza des de ISBA, i poder establir línies de col.laboració es convocarà als empresaris a una reunió informativa. Així mateix, a través d'articles a premsa es comunicarà l'inici i horari de consulta de ISBA en el municipi.

**LLUCIA LLOMPART CERDA
MARIAN BASTRE CONTRERAS
SERVEI DE PROMOCIO ECONOMICA
MANCOMUNITAT PLA DE MALLORCA**

Prepara't!

Si prepara't bé perquè... aviat un canvi afectarà Sa Sella. A partir de l'any que ve canviarà completament el sistema de distribució i l'imatge de la revista. Les retallades de les subvencions i de les aportacions de diverses entitats provocaran que ara la revista Sa Sella s'hagi de vendre. L'Ajuntament de Sencelles no vol subvencionar més un medi de comunicació que a vegades ha tengut una actitud crítica cap a la seva gestió. Per aquest motiu no tendrem més remei que iniciar una campanya de captació de subscriptors, pels qui vulguin rebre durant l'any la revista a ca seva. A partir d'ara inclourem a les nostres pàgines publicitat comercial amb unes tarifes molt econòmiques. Les subscripcions i la publicitat han de permetre que Sa Sella s'autofinanci. Així ho esperam amb la col·laboració de tots. Així que preparau-vos per una revista més divertida, interessat, moderna, i ... de TOTS.

Equip de Sellaters

SALLIBRETA GEGANT

PES SEU INTERÈS

*fins
al*

%*
T.A.E.

**...I SORTEJAM 10.000
MUNTANYES DE REGALS!****

* Exemples de T.A.E.: • Per 500.000 Pts.: 6,80%
• Per 1.000.000 Pts.: 7,90%
Saldo mínim 100.000 Pts. • Per 5.000.000 Pts.: 8%

BANCA MARCH